

ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ім. Г.С. СКОВОРОДИ

МАТЕРІАЛИ
VII МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«СОЦІАЛІЗАЦІЯ
ОСОБИСТОСТІ
У СУЧАСНИХ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ
КОНТЕКСТАХ»

У рамках реалізації проекту Європейського Союзу ТЕМПУС IV програми MieGVF «Магістр інфраструктури і експлуатації високошвидкісного залізничного транспорту» 10 березня 2016 року відбулося урочисте засідання Вченої Ради Українського державного університету залізничного транспорту. На цьому засіданні були вручені дипломи першому випуску магістрів «Менеджер високошвидкісних залізничних систем» Національної Консерваторії Мистецтв і Ремесел (Париж, Франція).

У засіданні взяли участь ректор Національної Консерваторії Мистецтв і Ремесел професор Олів'є Фарон, начальник Регіональної філії ПАТ «Укрзалізниця» Південна залізниця Микола Уманець, представник Національного товариства залізниць Франції, Директор міжнародних проєктів Східної Європи Фредерік Парде.

Попереду насичені інноваціями освітні зміни в житті університету.

М. О. Давидова

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ВПЛИВ СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВ НА ПРОЦЕСИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Сучасні зміни у суспільстві торкнулися практично всіх сторін нашого життя, перетворивши їх кардинальним чином на всіх рівнях: від індивідуальних умов життєдіяльності конкретної людини до соціальних основ суспільства. У сучасних соціокультурних умовах потрібно відношення до особистості як до відкритої мінливої системи. При цьому особливого значення набуває соціалізація особистості, в ході якої вона намагається пристосуватися до соціального тиску і встановити рівновагу між внутрішніми і зовнішніми цінностями. Сутність соціалізації полягає в тому, що в процесі її людина формується як член того суспільства, до якого він належить. Включення індивіда в соціальне середовище і діяльність не обходиться без зовнішніх впливів, і саме вони стимулюють внутрішній прогрес, і ефект соціалізації

полягає в тому, що особистість формується і як продукт, і як суб'єкт суспільних відносин. Результатом соціалізації стає соціалізованість. Ефективна соціалізація дитини, яка має на увазі досягнення прийнятного і необхідного рівня соціалізованості, є суспільно значимою, що відповідає вимогам соціального замовлення держави установам освіти. Для особистості, особливо в дошкільному і шкільному віці, важливим є створення сприятливих умов для пом'якшення гостроти пережитих нею криз, формування способів міжособистісної взаємодії, які б дозволили засвоювати пропонувані елементи соціального досвіду без шкоди для психічного здоров'я. Тільки гуманістично орієнтований освітній процес, метою якого є задоволення потреб дитини з урахуванням її індивідуальності, може реалізувати цілий спектр гуманістичних, валеологічних, моральних, естетичних та організаційно-педагогічних умов. Формування особистісної культури дітей, заснованої на поступовому зануренні в навколишнє природне і соціальне середовище, підводить їх до глибокого емоційного сприйняття, бажанням жити в гармонії з зовнішнім світом, відповідно його законами. Соціальне становлення особистості - це процес, протягом якого людина усвідомлює себе в суспільстві як особистість. Становлення особистості відбувається в пізнанні навколишнього середовища, добра і зла, того, з чим йому доведеться зіткнутися в подальшому житті. Уявляючи особистість як соціальне явище, не можна забувати про її індивідуальні особливості, а також необхідно враховувати як буде сприйматися навколишній світ, суспільні відносини, спілкування з іншими людьми. Розвиток особистості не може здійснюватися самостійно, необхідно цілеспрямовано впливати на неї, створюючи для цього психолого-педагогічні умови - через зміст навчальних предметів і адекватні йому технології і методики. Стихійна, недостатньо контрольована і спрямована соціалізація без урахування індивідуальних особливостей дитини може мати як безпосередні, так і відстрочені травмуючі дії. Багато освітніх установ при відсутності технології педагогічного управління соціалізацією здійснюють цю роботу часом на

інтуїтивному рівні, що ведуть часом до негативних і незворотних наслідків. Для управління внутрішнім ресурсом освітнього закладу керівникам необхідно:

1. Навчитися досліджувати і проєктувати реальний процес управління, що забезпечує збереження і розвиток освітньої установи в сучасних умовах;
2. Створити умови для успішної соціалізації дітей з урахуванням соціального замовлення суспільства і батьків.

Освітні установи можуть посприяти соціалізації дитини, якщо відповідним чином організують і структурують методичні, управлінські, кадрові та інші ресурси. Багато чого в становленні особистості може зробити педагог. З'ясувавши задатки і здібності дитини, вивчивши сім'ю і середу оточення, він створює умови для його розвитку. Головним в цьому повинні стати відносини взаєморозуміння з дитиною, тільки тоді педагог зможе його направити на шлях самоосвіти, залучити до справи, в творчість, мистецтво. Щоб досягти цього педагог шукає відповідні підходи, форм і методи виховання. Формування особистості, її соціалізація пов'язані з соціальним вихованням. Соціальне виховання - це турбота суспільства про своє підростаюче покоління. Вдалими можуть бути відносини педагога і вихованця, якщо перший буде пам'ятати про висновки вчених-педагогів і психологів, що головним у формуванні особистості є діяльність і спілкування. Тому педагогу з цього і слід починати: організувати різні види діяльності, спілкування з однолітками, дорослими, педагогами, вихователями, наставниками.

До базових умов успішності соціалізації дитини ми відносимо наступні:

- Стан психічного здоров'я дітей;
- Наявність емоційно-комфортної атмосфери в групі (класі);
- Створення сприятливих умов для протікання процесу соціалізації дитини, зокрема для забезпечення психологічного комфорту в колективі;
- Забезпечення тісної взаємодії педагогів і батьків;
- Організація психолого-педагогічного моніторингу динаміки показників здоров'я, виховання і розвитку дітей;

- Розробка методичного пакету документів по організації освітнього процесу із соціально орієнтованою акцентуацією і з урахуванням контингенту дітей і замовлення батьків;

- Побудова відносин партнерського співробітництва і готовності працювати в соціально-орієнтованому процесі.

Таким чином, соціалізація, що розуміється нами як безперервний життєвий процес співвідношення і взаємозв'язку індивідуальних особливостей людини з громадськими умовами, соціальними нормами і правилами поведінки, має серйозні емоційні наслідки, які впливають на психічне здоров'я особистості. Соціалізованість, як результат соціалізації, є сформованість універсально-ефективних обставин особистісних і соціальних якостей, що безперервно змінюються, установок, способів соціальної взаємодії, які і є необхідною умовою для активної самосвідомості, самовдосконалення, досягнення бажаного рівня розвитку і статусу без шкоди для здоров'я. Розвиток особистості не може здійснюватися самостійно, необхідно цілеспрямовано впливати на неї, створюючи для цього психолого-педагогічні умови.

І. І. Пелішенко

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Л. М. Савченко

ЗОШ №51

КОНЦЕПТ «СОЦІАЛЬНИЙ ПРОСТІР» & ТЕОРІЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У міждисциплінарній теорії П. Бурдьє категорія «соціального простору» є інстанцією, що організує та структурує простір або концептуальною схемою, що визначає реальний стан соціального світу.

Категорія «соціального простору» як віддзеркалення соціального світу може зафіксувати зміни у політичному просторі, різницю у структурі «соціальних полях», соціальну ієрархію, політичні основи суспільства.